

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Виробнича практика в інклюзивних групах ЗДО

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Дошкільна освіта»

Спеціальність А2 Дошкільна освіта

Галузь знань А Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 26.08.2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Виробнича практика в інклюзивних групах ЗДО
Викладач (-і)	Кирста Наталія Романівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
Контактний телефон викладача	+380506123995
Е-mail викладача	nataliia.kyrsta@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС, 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Індивідуальні і групові консультації, онлайн (viber, e-mail) і офлайн
2. Анотація до навчальної дисципліни	
Предметом виробничої практики в інклюзивних групах ЗДО є практична діяльність здобувачів- майбутніх вихователів, спрямована на забезпечення повноцінного розвитку, навчання і соціалізації дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами в умовах інклюзивного освітнього середовища. У процесі практики здобувачі вивчають вікові та індивідуальні особливості дітей з ООП, особливості проявів та варіативності дитячої поведінки; здійснюють педагогічні спостереження, аналізують індивідуальні освітні досягнення вихованців та встановлюють зв'язок між педагогічними впливами і результатами розвитку дітей. Під час практики формується готовність до міждисциплінарної взаємодії з фахівцями команди психолого-педагогічного супроводу, батьками та громадськими організаціями, спрямована на реалізацію завдань всебічного розвитку, виховання і соціалізації дітей з особливими освітніми потребами.	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
Мета практики – оволодіння сучасними формами і методами професійної діяльності здобувачів та формування у них фахових компетентностей, необхідних для виконання функціональних обов'язків асистента вихователя у закладах дошкільної освіти; організації та забезпечення належного змісту освітнього процесу в ЗДО; виховання потреби систематичного професійного самовдосконалення. Цілі практики: 1. Поглибити розуміння природи дитинства, вікових та індивідуальних особливостей дітей раннього та дошкільного віку, у тому і таких, що мають особливі освітні потреби. 2. Здійснювати педагогічні спостереження за діяльністю дітей, аналізувати вплив	

освітніх дій педагога на результати розвитку дитини.

3. Планувати та реалізовувати освітній процес у межах інклюзивної групи.

4. Складати індивідуальні програми розвитку дітей з ООП та необхідну педагогічну документацію, застосовуючи принципи універсального дизайну в освіті.

5. Виявляти ознаки булінгу серед дітей, використовувати педагогічні прийоми його попередження

та подолання.

6. Проєктувати педагогічні заходи у співпраці з асистентом вихователя, фахівцями інклюзивно-ресурсного центру, батьками та представниками громади.

7. Здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію з дітьми та партнерське спілкування з батьками, спрямоване на гармонійний розвиток дитини.

8. Добирати методики, технології та педагогічні засоби з урахуванням рівня розвитку дітей і принципу зони найближчого розвитку, створюючи безпечне освітнє середовище.

4. Програмні компетентності та результати навчання

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі дошкільної освіти з розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку, що передбачає застосовування загальних психолого-педагогічних теорій і фахових методик дошкільної освіти та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (за стандартом вищої освіти України):

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Спеціальні (фахові компетентності) (за стандартом вищої освіти України):

КС-2. Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).

КС-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки.

КС-9. Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.

КС-10. Вміння складати індивідуальну програму розвитку та необхідні для навчання дітей з особливими освітніми потребами документи, бути знайомими з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

КС-12. Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.

КС-15. Здатність до індивідуального і диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими освітніми потребами відповідно до їхніх можливостей та потреб.

КС-16. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного

ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.

КС-17. Здатність нести відповідальність за прийняття рішень у непередбачуваних умовах праці.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

Програмні результати навчання:

ПРН-03 Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

ПРН-06 Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами.

ПРН-07 Планувати освітній процес у закладах дошкільної освіти з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей та потреб дітей раннього і дошкільного віку, дітей з особливими освітніми потребами та складати прогнози щодо його ефективності

ПРН-08 Вміти складати індивідуальні програми розвитку для дітей з особливими освітніми потребами та необхідні для навчання документи; бути знайомим з універсальним дизайном в освіті та розумним пристосуванням.

ПРН-10 Знати принципи функціонування системи раннього втручання, розуміти можливості опори на неї у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами, дотримуючись професійно-етичних вимог до діяльності фахівця з раннього втручання.

ПРН-16 Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПРН-19 Збирати та аналізувати дані про індивідуальний розвиток дитини.

ПРН-21 Розробляти індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього і дошкільного віку.

Загальні компетентності (за професійним стандартом):

ЗК.01 Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).

ЗК.02 Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).

ЗК.04 Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети (лідерська компетентність).

ЗК.06 Здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості, діяти на основі етичних міркувань (мотивів), доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до різноманітності та мультикультурності (етична компетентність).

Професійні компетентності (за професійним стандартом):

А Організація, забезпечення та реалізація освітнього процесу

A1 – Прогностична

A1.1 Здатність планувати та прогнозувати результати освітнього процесу

A1.2 Здатність до цілепокладання, самоорганізації та підготовки до здійснення освітнього процесу

A1.3 Здатність до документування професійної діяльності

A2 – Організаційна

A2.2 Здатність обирати ефективні методи, форми та засоби організації освітнього процесу відповідно до запитів та потреб здобувачів освіти

A2.3 Здатність організовувати ігрову (провідну) і інші види дитячої діяльності та підтримувати види діяльності, ініційовані дитиною

A2.4 Здатність забезпечувати здобуття дошкільної освіти дітьми з особливими освітніми потребами

A3. Оцінювально-аналітична

A3.1 Здатність здійснювати та інтерпретувати результати моніторингу якості освітньої діяльності для адаптації та коригування освітнього процесу відповідно до можливостей та потреб здобувачів освіти

Б. Участь у створенні, підтримці та розвитку здорового, безпечного, розвивального, інклюзивного освітнього середовища.

B1 – Здоров'язберезувальна

B1.1 Здатність організовувати фізично безпечне освітнє середовище

B1.2 Здатність організовувати психологічно безпечне освітнє середовище

B2 – Проектувальна

B2.1 Здатність організовувати та проектувати освітні осередки за принципами універсального дизайну та розумного пристосування

В. Партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу

V1 – Психо-емоційна

V1.1 Здатність до самоконтролю, саморегуляції та толерантної взаємодії

V1.2 Здатність до швидкого реагування на зміни, гнучкість, адаптивність і стресостійкість.

V2 – Педагогічне партнерство

V2.1 Здатність до ефективної співпраці та комунікації в професійній діяльності

V2.2 Здатність залучати учасників освітнього процесу на засадах партнерства та взаємної відповідальності.

V2.3 Здатність до командної взаємодії.

V3 – Морально-етична

V3.1 Здатність враховувати культурні, релігійні, соціальні та мовні особливості родини під час освітнього процесу та здійснювати його незалежно від власних поглядів, стереотипів та упереджень.

Г. Професійний розвиток та самовдосконалення.

G1 - Здатність до навчання впродовж життя.

G1.1 Здатність до саморефлексії та самооцінювання власної професійної діяльності.

G1.2 Здатність планувати та реалізовувати індивідуальний професійний розвиток та самоосвіту.

G2 – Інформаційно-комунікаційна

G2.1 Здатність орієнтуватись в інформаційному просторі.

G2.2 Здатність ефективно використовувати ІКТ та електронні освітні ресурси в професійній діяльності.

G2.3 Здатність дотримуватись правил безпечної поведінки в цифровому середовищі

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
практика	180

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
8	A2 Дошкільна освіта	4	Нормативний

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб.
Змістовий модуль I: Спостереження та аналіз освітньої діяльності вихователя, асистента вихователя інклюзивної групи ЗДО.			45
Змістовий модуль II: Самостійне виконання студентом-практикантом обов'язків вихователя інклюзивної групи			45
Змістовий модуль III: Вивчення особистості дітей з ООП, проведення психолого-педагогічного спостереження			45
Змістовий модуль IV: Проведення залікових занять, оформлення звітної документації			45
ЗАГ.:			180

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи відповідно до Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (https://surl.li/seh1gl). Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів

Вимоги до виробничої практиків інклюзивних групах ЗДО	Практична діяльність здобувачів за фахом. Реалізація завдань практики відповідно до програми практики.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання завдань програми практики. Оформлення звітної документації.
Підсумковий контроль	Форма контролю – залік. Форма здачі – прилюдний захист матеріалів практики.

7. Політика навчальної дисципліни

1. Письмові роботи виконуються відповідно до тематики, зазначених у силабусі.
2. Дотримання академічної доброчесності та неприпустимості корупційних проявів. Викладання навчальної дисципліни та взаємодія із здобувачем освіти ґрунтуються на основі положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника. Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням: (<https://surl.li/ysmxa>).
3. Відвідування занять. Пропуски практики відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (<https://surl.li/sehlg>).
Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (<https://surl.li/yqibbb>).
4. Неформальна освіта. Результати неформальної освіти зараховуються згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (<https://surl.lu/fkxdkf>).

8. Рекомендована література

1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/530-2019-%D0%BF#Text>
2. Безпечне освітнє середовище: надання індивідуальної підтримки дітям з особливими освітніми потребами під час підготовки до реагування на надзвичайні ситуації : лист Міністерства освіти і науки України УІРО від 22.06.2023 р. № 172. 16 с.
3. Брушневська І. М. Використання ймовірного прогнозування у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами. *Acta Paedagogica Volynienses*, 2023, 2, 114-

119, doi: <https://doi.org/10.32782/apv/2023.2/17/>

4. Брушневська І. М., Рібцун Ю. В. Психолого-педагогічна підтримка дітей 5р.ж. із лексико-граматичними труднощами : навч.-метод. посіб. для роботи з дітьми із порушеннями мовлення. Луцьк, 2023. 204 с.

5. Васильєва Г. І. Позиції зарубіжних вчених впровадження інклюзивної освіти. *Методологія неперервної освіти та наукового дослідження : колективна монографія* / за ред. Н. М. Рідей, Е. В. Лузік. Київ: ТОВ ЦП «Компринт», 2020. С. 125-132.

6. Волинець Ю.О., Вертугіна В.М. Роль педагогічної практики у професійному становленні майбутніх фахівців закладів дошкільної освіти. *Молодий вчений*. 2020. №1. С.166-170.

7. Діти з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі : навчально-методичний посібник /авт.: Н. Ярмола, Л. Коваль-Бардаш, Н. Компанець, Н. Квітка, А. Лапін. Київ : ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 208 с.

8. Дошкільна освіта дітей з особливими потребами. Сайт МОН. URL: <https://mon.gov.ua/tag/doshkilna-osvita?&tag=doshkilna-osvita>

9. Захарова Л. Г. Роль інклюзивно-ресурсних центрів в реалізації корекційно-розвиткової складової інклюзивного навчання. *Інклюзивна освіта: ідея, стратегія, результат : матеріали I Всеукраїнської міждисциплінарної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 8 квітня 2021 р.)*. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2021. С. 75-79.

10. Інклюзивне навчання в закладі дошкільної світи : навчально-методичний посібник / Т. В. Наумчук та ін.. Київ : Літера ЛТД, 2024.160 с.

11. Коваленко О.В. Мотиваційна готовність майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до самореалізації у професійній діяльності: критерії та показники рівня. *«Актуальні проблеми психології»: зб. наук праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка НАПН України* [гол. ред. С.Д.Максименко].-Харків: КЦ ФОП Іванової М.А., 2020. Том IV. Психологія розвитку дошкільника. Вип.16. С.102-117.

12. Компанець Н. М., Луценко І. В., Коваль Л. В. Організаційно-методичний супровід дитини з особливими освітніми потребами в умовах ДНЗ. Навчально-методичний посібник. Київ : Видавнича група «Атопол», 2018. 100 с.

13. Конвенція про права дитини. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_021

14. Кудярьська Т.Р. Інтерактивне навчання, освітні технології, інклюзивна освіта: стан, перспективи удосконалення. Педагогічний факультет; Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М., 2021. 184 с.

15. Лист МОН №6/679-24 «Про організацію освітнього процесу осіб з особливими освітніми потребами у 2024/2025 навчальному році» [file:///C:/Users/Asus/Downloads/66d9777c4fa3c432196635%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Asus/Downloads/66d9777c4fa3c432196635%20(1).pdf)

16. М'який перехід дитини з ООП із раннього втручання в садок: чому це важливо і як проводити. *ГО «Смарт освіта» та сайт «Нова українська школа» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження»*. URL: <https://nus.org.ua/articles/m-yakyj-perehid-dytyny-z-ooop-iz-rannogo-vtruchannya-v-sadok-chomu-tse-vazhlyvo-i-yak-provodyty/> (дата звернення 10.10.2021).

17. Максименко Д. С. Ігри та ігрові завдання для дітей раннього віку з обмеженими можливостями здоров'я. *Практична психологія*. Київ : Центр учбової літератури, 2018. 120 с.

18. Матвеева Н., Матішак М., Дмитрів Р. Використання рухливих ігор у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами дошкільного та молодшого шкільного віку. *Молодь і ринок*. № 7–8 (205–206). 2022. С.122-126.

19. Матвеева Н.О. До питання організації освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами в умовах воєнного стану. *Вісник «Української асоціації корекційних педагогів» «Корекційна педагогіка»*. Київ, 2023, випуск 2, С. 29-33.

20. Матющенко І.М. Сучасні тенденції соціалізації дітей із тяжкими порушеннями мовлення. *Вісник «Української асоціації корекційних педагогів» «Корекційна педагогіка»*, Київ, 2023, випуск 1. С. 26-29.

21. Методичні рекомендації для інклюзивно ресурсних центрів щодо визначення категорій (типологій) освітніх труднощів у осіб з ООП та рівнів підтримки в освітньому процесі. Національна академія педагогічних наук України Інститут спеціальної педагогіки і психології ім. М. Ярмаченка НАПН України, 2021. 200 с. <https://surl.li/ueiwdy>

22. Освітній портал України www.pedpresa.com

23. Портал освітян України «МЦФЕР:Освіта» www.pedrada.com.ua/

24. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах дошкільної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 квітня 2019 р. № 530 .

25. Практика взаємодії з батьками дітей з особливими освітніми потребами в інклюзивному просторі: метод. посіб. / уклад. : О. В. Коган та ін. Лисичанськ : ТОВ «ФОКСПРИНТ», 2021. 80 с.

26. Психолого-педагогічна підтримка дітей із заїканням в умовах війни: навч.-метод. посіб. / Рібцун Ю. В. К. : ІСПП, 2022. 24 с.

27. Синьов В. М., Шевченко В. М. Інтеграція дітей з особливими освітніми потребами в соціальне середовище в сучасних умовах. *Inclusion and Diversity*, 2024. № 3. С. 92-96.

28. Скрипник Т.В., Мартинчук О.В., Супрун Г.В., Криваковська Р.В. Особливості партнерства між фахівцями закладу освіти та батьками дитини з особливими освітніми потребами. *Наукові перспективи*. № 6 (24). 2022. С. 528-544.

29. Співпраця вчителя та асистента вчителя в інклюзивному освітньому середовищі (методичні рекомендації) / Литвяк Д. М., Зленко Л. О. Чернігів: ЧОІППО, 2023. 66 с.

30. Чеботарьова О.В. Сонячні діти. Діти із синдромом Дауна. Харків : Видавництво «Ранок», ВГ «Кенгуру». 2019. 32 с. (Серія «Поради батькам і педагогам»).

31. Чупахіна С.В. Проектування віртуальної практичної підготовки (virtual practice) майбутніх педагогів в умовах змішаного навчання (blended learning). *Current trends and factors of the development of pedagogical and psychological sciences in Ukraine and EU countries: conference proceedings, September 25-26. Lublin: Izdevnieciba «Baltija Publishing»*, 2020. P.2. p.191-195.

32. Швайка Л. Інклюзія в ЗДО : метод. посібн. Київ : Основа, 2019. 144 с. (Серія «ЗДО. Керівнику»).

33. Шевченко В. Включення дітей з особливими потребами в соціально-освітнє середовище. *Гірська школа Українських Карпат*. № 19. 2018. С. 51-55.

34. Як створити інклюзивне середовище у дитсадку. Портал освітян України «Педрада» URL : <https://www.pedrada.com.ua/article/2825-yak-stvoriti-nklyuzivne-seredovishche-u-ditsadku> (дата звернення 20.10.2021).

35. Ярмола Н. А. Діти дощу. Діти з розладами аутистичного спектра. Харків : Видавництво «Ранок», ВГ «Кенгуру». 2019. 32 с. (Серія «Поради батькам і педагогам»).

Викладач:

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри теорії та
методики дошкільної
і спеціальної освіти

Наталія КИРСТА